

Bölüm

4

HALK SAĞLIĞI BAKIŞ AÇISI İLE “ERKEN (ÇOCUK YAŞTA) EVLİLİKLER”

Prof. Dr. Deniz Çalışkan

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET

Erken (çocuk yaşta) evlilik bir insan hakkı ihlali, çocuk sömürüsü ve çocuğa yönelik şiddet olarak kabul tanımlanmaktadır. Dünyada halen 650 milyon kadın 18. doğum gününden önce evlenmiştir. Her yıl 12 milyon kız çocuğu 18 yaşına gelmeden evlendirilmektedir. Bu çalışmada erken (çocuk yaşta) evlilikler sorununun ülkemizde ve dünyada yaygınlığını, nedenlerini, etkilerini ve önlemleri halk sağlığı bakış açısı ile irdelemek amaçlanmıştır. Ulusal ve Uluslararası hukuk erken (çocuk yaşta) evlilikleri önlemeye yönelik hükümler içermekle birlikte uygulamada farklılıklar söz konusudur. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030 yılına kadar çocuk evliliği, erken yaşta ve zorla evlendirilmesini yok etmeyi amaçlamaktadır. Küresel ölçekte son dekatta erken evlilikler %15 oranında azalmıştır. Bu azalma hızı ile devam edilmesi durumunda 2030 yılında erken (çocuk yaşta) evliliklerin sıfırlanması/eliminasyonu hedefine ulaşmak mümkün değildir. Bu süreci hızlandırmak için sosyoekolojik yaklaşım baz alınarak toplumsal harekete geçişin desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Evlilik, Çocuk Yaşta Evlilik, Zorla Evlilik, Çocuk İstismarı, Cinsel İstismar, Çocuğa Yönelik Şiddet, Sosyoekolojik Model, Toplumun Harekete Geçirilmesi

GİRİŞ VE TANIMLAR

Evlilik en yalın tanımıyla iki yetişkin insanın toplum tarafından onaylanan bir cinsel birlikteliğidir. Bununla birlikte toplumsal yaşam içinde kapladığı yer göz önüne alındığında evliliğin sadece meşru cinsel birlikteliğe indirgenilecek bir kurum olmadığı açıktır (ASPB, 2015). Bu yalın tanımda dikkat edilmesi gereken en önemli nokta “iki yetişkin” vurgusudur.

KAYNAKLAR

1. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2015). Türkiye’de Evlilik Tercihleri Nisan 2015.
2. Diyapoğlu M, Yıldırım F, Purutçuoğlu E. (2017). Kız Çocukların Erken Evliliklerini Önlemede Erkeklerin Rolü. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 38, 95-114
3. Evlendirme Yönetmeliği 07/11/1985 Tarihli 18921 Numaralı Resmi Gazete (En son değişiklik tarihi: 28/11/2017)
4. Evlilik Affı Basın Açıklaması (30.01.2019) http://www.ankarabarasu.org.tr/HaberDuyuru.aspx?BASIN_ACIKLAMASI&=2390
5. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014) Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması 2013
6. İstanbul Sözleşmesi (Türkiye Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi) İlk Değerlendirme Prosedürü (2018). <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/duyurular/grevio-raporlari>
7. Mıhçıkur S, Akın A. (2015). Çocuk Yaşta, Zorla Evlilikler ve Ergen Gebelikleri. Türkiye Klinikleri Özel Sayısı 1 (2):22-31.
8. Özcebe H., Biçer BK. (2013). Önemli Bir Kız Çocuk ve Kadın Sorunu: Çocuk Evlilikler. Türk Pediatri Arşivi; 48: 86-93.
9. Reyhanoğlu SO. Ankara’nın Seçilmiş Mahallelerindeki 24-60 Yaş Arası Erkeklerin Çocuk Yaşta Evlilikler Konusundaki Bazı Tutum ve Algıları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Programı Doktora Tezi, Ankara, 2019.
10. UNICEF (2017a) Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Hizmet Sağlayıcılar için Uygulama Rehberi, (2017b) Child marriage data <https://data.unicef.org/resources/dataset/child-marriage/> (2018) Child Marriage Latest trends and future prospect (<https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2018/07/Child-Marriage-Data-Brief.pdf>)